

ATMINTINĖ BENDRUOMENĖS PAREIGŪNUI

Tema: "Nepilnamečių apsauga nuo galimų pavojų esančių elektroninėje erdvėje"

Vadovaujantis policijos generalinio komisaro 2016 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. 5-V-492, "Dėl policijos prevencinės veiklos organizavimo aprašo" 3.1.1. punktu, bendruomenės pareigūnas vykdo teisinį švietimą švietimo ir ugdymo įstaigose, siekiant formuoti vaikų socialaus elgesio įgūdžius: atsižvelgiant į vaikų amžių ir atitinkamų prevencinių priemonių metodus, taikomus skirtingiems amžiaus tarpsniams, švietimo ir ugdymo įstaigose organizuojamos paskaitos, teikiama informacinė ir metodinė literatūra, vykdomi teminiai renginiai, dalyvaujama susitikimuose su pedagogais, moksleiviais ir jų tėvais.

Priemonės, vykdančios prevenciją elektroninėje erdvėje reikalauja sistemingo policijos, ir kitų suinteresuotų grupių darbo, todėl rekomenduojame organizuoti susitikimus su švietimo ir ugdymo atstovais aptariant bei numatant tikslines priemones užkardant galimus pavojus elektroninėje erdvėje. Su atmintinėje esančia informacija rekomenduojame supažindinti tėvus, bei kitus asmenis dirbančius su vaikais, atkreipiant dėmesį į grėsmes, rizikos veiksnius bei pasekmes.

Informacija tėvams

Internetas – draugas ar priešas? Sparti interneto plėtra sukuria ne tik dideles galimybes saviraiškai, tačiau ir skaudžias pasekmes vaikams auginantiems tėvams. Nepilnamečiai - greičiausiai auganti interneto vartotojų grupė, kuri pradeda savo pažintį su pasauliniu tinklu net nuo 2-3 metų amžiaus. O tai reiškia, kad šiuolaikiniai tėvai susiduria su visiškai nauju iššūkiu – kaip auklėti vaiką plačių interneto galimybių, taip pat ir jo keliamų grėsmių, eroje.

Nepilnamečių amžiaus grupės:

- 2-4 metai: pirmieji žingsniai internete

Vaikų pažintis su internetu paprastai prasideda labai anksti. Šio amžiaus vaikai naudotis internetu gali tik su suaugusiųjų pagalba. Tačiau jie jau reaguoja į svetainių vaizdinį ir garsinį turinį, todėl derėtų su jais lankyti specialiai mažamečiams vaikams skirtas ugdomasias svetaines. Kol vaikas naudojasi kompiuteriu, tėvai turėtų visą laiką būti šalia ir padėti jam suprasti visa tai, kas vyksta monitoriaus ekrane, bei palaipsniui pradėti aiškinti, ką galima ir ko negalima daryti.

- 5-6 metai: smalsus interneto vartotojas

Vaikas tampa labai smalsus ir aktyviai domisi aplinka. Palaipsniui pradeda savarankiškai atlikti elementariausius veiksmus kompiuteriu: atpažinti svarbiausias komandas, žaisti žaidimus. Šio amžiaus vaikams jau reikėtų sukurti mėgiamų interneto svetainių sąrašą (ang. – favorites) interneto naršyklėje, kad panorėję jie galėtų jas aplankyti. Kadangi vaikas tampa vis savarankiškesnis, iškyla poreikis apsaugoti jį nuo nepageidaujamos informacijos. Reikia turėti omenyje, kad techninės priemonės neturi ir negali pakeisti suaugusiųjų dėmesio.

- 7-8 metai: didėjantis noras bendrauti

Šiame amžiuje pradeda formotis vaiko asmenybė, savęs suvokimas. Atsiranda noras mėgdžioti vyresnius. Asmeninės elektroninio pašto dėžutės vaikui sukurti dar nereikėtų – patartina leisti naudotis tik bendru šeimyniniu pašto adresu, prie kurio prieigą visą laiką turi ir tėvai.

- 9-12 metų: nepriklausomybės siekis

Šio amžiaus vaikai siekia būti kuo labiau nepriklausomi, todėl tėvams sunku visą laiką prižiūrėti, ką jie veikia internete. Vaikų gyvenime svarbiausią vietą pradeda užimti draugai ir bendravimas su jais. 9-12 metų vaikas taip pat jau yra pakankamai suaugęs, kad galėtų suprasti intelektinės nuosavybės reikšmę. Kadangi jis mėgsta klausytis ir parsisiųsti muziką bei kitoki turinį, reikia jam paaiškinti, kas šioje srityje teisėta, o kas ne, ir kokios galimos pasekmės.

- 13-17 metų: savojo „aš“ paieškos

Šio amžiaus paaugliai paprastai patiria psichologinius asmenybės transformacijos iš vaiko į suaugusįjį sunkumus, ieško naujų vertybių ir tikslų. Jie linkę maištauti prieš tėvų nurodymus, savo identitetą grindžia priklausymu įvairioms bendraamžių grupėms. 13-17 metų paaugliai aktyviai naudojami visomis interneto galimybėmis: paieškomis, privačiais suaugusiųjų pokalbių kambariais, turi asmeninį elektroninio pašto adresą. Jie daug naršo ir tyrinėja ne visuomet jų amžiaus grupei tinkamas interneto svetaines.

Kadangi tampa vis savarankiškesnis, išmoksta daug ką daryti pats, todėl reikalinga aktyvesnė jo veiklos prie kompiuterio priežiūra. Patartina sukurti naudojimosi internetu taisykles, kuriose būtų raštiškai apibūdinti pagrindiniai tėvų reikalavimai ir draudimai. Tokia susitarimo forma leidžia paaugliui pasijusti lygiam su suaugusiais ir skatina jausti didesnę atsakomybę bei sąžiningai laikytis nustatytų taisyklių.

Interneto taisyklėse turėtų būti tokie punktai:

- Neteikti internete asmeninės informacijos: pavardės, telefono numerių, adresų, banko kortelių numerių, nuotraukų ir kt.
- Nevaikščioti į susitikimus su asmenimis, su kuriais pažintis užmegzta internetu.
- Niekam, įskaitant artimiausius draugus, neišduoti elektroninių slaptažodžių.
- Nesisiųsti, nekopijuoti ir nediegti jokios programinės įrangos, muzikinių bei vaizdo bylų be leidimo.
- Be tėvų sutikimo internete nedaryti nieko, kas kainuoja pinigus.
- Pateikti tėvams visus savo interneto prisijungimo vardus ir slaptažodžius.

Jeigu jūsų vaikas nėra skriaudžiamas internete, tai dar nereiškia, kad jam ši problema nėra aktuali. Vaikas gali tapti stebėtoju, (pvz. žiūrėti nufilmuotas smurtines scenas, matyti žeidžiančius komentarus internete ir kt). Stebėtojų vaidmuo yra be galo svarbus. Paprastai vaikų, kurie tiesiogiai neįsitraukia yra daugiau negu skriaudėjų. Stebėtojai gali palaikyti skriaudėjus paspausdami mygtuką „patinka“ („like“) po komentaru, persiūsdami provokuojančią informaciją kitiems arba tiesiog niekaip nereaguodami į vykstančius įvykius elektroninėje erdvėje. Toks stebėtojų elgesys gali dar labiau žeisti patiriantįjį. Kalbėkite su vaikais apie tai, kad toks elgesys nėra tinkamas ir kad apie tokius veiksmus svarbu pranešti suaugusiems.

Paskatinkite vaiką:

- Parodyti savo nepritimą – "entuok pozityviai, paskatink kitus vaikus liautis.
- Ne „like“inti“ ir ne „share“inti“ nepagarbių, kitus vaikus žeidžiančių komentarų, vaizdų ar filmukų.
- Būti draugiškam su tuo, kuris patiria patiria smurtą, pvz. įvardinti, jog žino, kad netiesa tai, ką kiti kalba, kad nepritaria tokiems veiksams.
- Informuoti suaugusiuosius, jei situacija nesiliauja.

Informacija vaikui

Asmens duomenų vagystė, apsimetant kitu žmogumi. Dažniausias tikslas – išgauti sąskaitų ir kitus asmeninius duomenis. Nusikaltėliai naudoja daug įvairių metodų asmeninei informacijai

rinkti internete. Turite žinoti, kad socialiniame tinkle FACEBOOK, ar kitur internete negalima skelbti asmeninės informacijos: adreso, telefonų ir kontaktinių duomenų. Banko sąskaitos numeris niekada neturėtų būti skelbiamas internetinėje erdvėje. Jeigu internete atsirado netikras Jūsų profilis, reikia kreiptis į Ryšių reguliavimo tarnybą (tel. 8 5 210 5633), kad jis būtų pašalintas. Jeigu tai užsienio kampanijų valdoma interneto erdvė, pvz., Facebook, reikia kreiptis į to socialinio tinklo administratorius. Lietuvos ryšių reguliavimo tarnybos specialistai jums patars, padės užpildyti reikiamus dokumentus. Nereikia atskleisti ne tik savo adreso, bet ir viešinti tai, į kokią mokyklą einate ar kur sportuojate. Taip pat svarbu, kad nebūtų atskleistos detalės apie planuojamas keliones ar kada jūsų namai liks tušti. Slaptažodžių nepatartina atskleisti net ir geriems draugams.

Informacija pedagogams

Jei jaučiate ar matote, kad kažkas negerai, vaikas turi problemų, pasikeitė jo elgesys, nuotaika, nedelskite ir kreipkitės į vaiko tėvus bei mokyklos specialistus.

Pasitaikys atveju, kai būsite nepatenkintas vaiko elgesiu, vis dėlto, kritikuoti jį vaiko akivaizdoje yra žalinga pačiam vaikui. Būkite pasiruošę atsiliepti į vaiko prašymą ir bendradarbiauti teikiant jam pagalbą sprendžiant mokyklinės, ar jo amžiuje iškilusias itin aktualias problemas. Nekritikuokit ir nelyginkit vaiko pasiekimų ar sunkumų su kitais vaikais. Kuo anksčiau atpažinsite problemas, tuo lengviau ir greičiau jas galėsite išspręsti.

Jei matote, kad kyla pavojus Jums ar Jūsų artimo saugumui, internete pažeidžiamos Jūsų teisės, prašome kreiptis policiją.

Atmintinė parengta remiantis partnerių informacija:

Psichologinę pagalbą galite gauti telefonu

Psichologinės pagalbos tarnyba	Telefono numeris	Pastabos
Vaikų linija	116 111	Budi savanoriai konsultantai, profesionalai. I–VII 11⁰⁰–21⁰⁰
Jaunimo linija	8 800 28888	Budi savanoriai konsultantai I–VII visą parą
Vilties linija (suaugusiems)	116 123	Budi savanoriai konsultantai, profesionalai. I–VII visą parą
Pagalbos moterims linija	8 800 66366	Budi savanoriai konsultantai, profesionalai. I–VII 10⁰⁰–21⁰⁰
Krizių įveikimo centras	8 640 51555	I–V 16⁰⁰–20⁰⁰ VI 12⁰⁰–16⁰⁰
Linija dovertija (rusų kalba paaugliams ir jaunimui)	8 800 77277	Budi savanoriai moksleiviai I–V 16⁰⁰–20⁰⁰

Pagalba internetu (laiškais)

Psichologinės pagalbos tarnyba	Adresas	Pastabos
Vaikų linija (emocinė parama vaikams, paaugliams)	Registruotis ir rašyti www.vaikuliniija.lt	Atsako per 2-3 darbo dienas
Jaunimo linija (emocinė parama jaunimui)	Registruotis ir rašyti www.jaunimoliniija.lt/laiskai	Atsako per 2 darbo dienas
Vilties linija (suaugusiems)	Rašyti paklausk.kpsc.lt/contact.php arba el paštu vilties.linija@gmail.com	Atsako per 3 darbo dienas
Pagalbos moterims linija (pagalba moterims ir merginoms)	Rašyti el.paštu pagalba@moteriai.lt	Atsako per 3 darbo dienas